

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —
Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo.

Vse preč. gospode, ki so udje katol. tiskov. društva, uljudno vabi k občnemu zboru, ki se bode v sredo 30. aprila ob desetih zjutraj v sobani pri gosp. Greiner-ji (poštna ulica) obhajal, in pri katerem se bodo prevažne reči razpravljale

Odbor.

Nekaj česar nam je pomniti treba.

Prebivalstvo štajersko je dvojno, nemško in slovensko. Nemci, okolo 700.000 duš, prebivajo v nekedaj slovenskih pokrajinah gornjega in srednjega Štajera pa semtertje po mestih, trgih, gradovih v spodnjem Štajerskem, ki je po ogromnej večini slovensko. Prebiva nas tukaj čez 400.000 Slovencev.

Gledé na politično mišljenje so pa Nemci dvojni, konservativni pa liberalni. Konservativce vodita kneza Alfred in Alojz Liechtenstein pa kanonik Karlon v Gradci. Ti želijo rane kmetom zaceliti, katerih jim še vedno delajo liberalne naprave: svobodna odrtija, trgiranje gruntov, preoblaganje kmetij z dolgovi, napačno dedno pravo [Erbrecht], svobodno ženitovanje nemaničev, kriva domovinska pravica, nepotrebni okrajni zastopi, previsoke srenjske, okrajne in deželne doklade itd. Sploh konservativci hočejo popolni propad in uničenje kmeta in obrtnika po liberalnem kapitalu, postavodajalstvu itd. zabraniti. To pa je le mogoče, ako pri volitvah liberalce premagajo. Do sedaj so nemške kmete skoro vse pridobili in imajo upanja tudi v velikem posestvu — zmagati — in potem se bliža konec 23letnemu gospodstvu nemških liberalcev v deželi Štajerskej. No, in to mora vsak cesarju verno vdani Avstrijanec, vsak pošten Slovenec želeči.

Nemški liberalci namreč uže 23 let na Štajerskem vse strahujejo po svojem deželnem odboru, okrajnih zastopih, raznih „šparkasah“

in brezštevilnih uradnikih in pristaših, ki iz njihove roke zobljejo. Okolo 90 milijonov goldinarjev deželskih denarjev je skoz njihove roke šlo, stroške so deželi od 250.000 fl. pozvišali do 4 $\frac{1}{2}$ milijona, sklenoli so blizu 500 novih uradniških služeb, zvečinoma jako drago plačanih n. pr. ravnatelj v Slatini vleče 3000 fl. na leto. S pomočjo liberalnega deželnega šolskega sveta uplivajo na učitelje. Sploh nemški liberalci držijo deželno mošnjo v rokah in se bojijo, da jim nje sedaj pri volitvah ne izvijejo nemški konservativci pa Slovenci. In to je glavni uzrok, zakaj so uže sedaj začeli nemške in slovenske kmete loviti. Radi bi še dalje gospodarili in se mastili.

Zmagati pa jim ni mogoče s poštenimi sredstvi, kajti resnica in pravica je zoper nje. Krivice, katere delajo Slovincem, propadanje kmetskega stanu, katero so zakrivili, strahovito visoke doklade, katere so občinam, okrajem in deželi navesili, vse to upije in kriči preglasno zoper nje. To predobro vedo in zato hočejo oči nemških in slovenskih ljudij drugam obrniti. V to služijo jim časniki: „Tagespost“, „Marburger-Zeitung“, „vahterica“ z „bindišarskim lisjakom“ vred. Dalje mamijo in begajo zlasti kmetske ljudi s prajzovskim „šulvereinom“ in v okolico mariborsko so pozvali nemški „bauernverein“ iz Spielfelda, ki ne more ne živeti, ne umreti. Pravi namreč kmetom, kako njihovo srečo želi, v resnici pa jim grob koplje, ker jih zapeljuje v liberalne mreže mestnih lehkoživcev in kričačev! In zato mu vsak kmet hrbet obrne, brž ko to zvijačo izve. —

Slovenci uže potem, kar se je povedalo, z nemškimi liberalci ne moremo in ne smemo držati, posebno slovenski kmetje ne. Nagibamo se pa tem boljše k nemškim konservativcem. Kakor ti želimo namreč tudi Slovenci kmetski stan rešiti. In vrhu tega je knez Alojz Liechtenstein javno v deželnem in državnem zboru izpovedal, da se mora Slovincem pravica zgo-

diti v vsakem oziru, tedaj tudi narodnem, da se mir ohrani mej Nemci in Slovenci. Ali ravno ta izjava najbolj grize liberalne Nemce, ki bi Slovence najrajši v žlici vode potopili ter nas v svojih novinah, šulvereinskih shodih in „bauernvereinskih“ zborčeki le kot „Windische“ psujejo, in zaničujejo, slovenske domoljube grdijo in lažejo, da se jim iz ust kadi, kakor če kdo star kožuh oteplje.

Vse to nam je treba vedeti in pomniti posebno sedaj, ko so si nemški liberalci iz mest svoje gobce z medom debelo namazali, se močno zavili v ovčje kože in zopet začeli kmetom liberalna nebesa obetati, kakor ob časih Seidl-Brandstetterjevih. Varujte se njih pa njihovih krivih prerokov. Držite se svojih skušenih domoljubov in berite „Slov. Gospodarja“, ki bode zvičajče narodnih in kmetских sovražnikov srčno razkrival in vselej to svetoval, kar vera, pamet in slovenska poštenost veleva!

Desterniški.

Štajerski Slovenci zahtevamo slovenski oddelek graške c. k. namestni je in zakaj?

(Govor poslanca dr. Vošnjaka v državnem zboru 15. marca, to pa po stenografnem zapisniku).

Ne le v teh, narodnost zadevajočih odnosjih, ampak tudi v gmotnih zadevah morajo Slovenci pri vsakej priložnosti čutiti, da se deželna vlada in avtonomne oblasti za njih gmotno blagostanje malo brigajo, in s Spodnjo Štirsko delajo, kakor s pastirko.

Hočem samo na to pokazati, da v železniških vprašanjih deželni odbor in deželni zbor nasprotujeta, kedar gre za kako železnico na Spodnjem Štirskem, in da vkljub vsem prizadevanjem nesmo mogli dobiti nikake železnice.

Opomnim naj, da narodno-gospodarska društva na Spodnjem Štirskem ne dobivajo nikake podpore od avtonomnih oblastij ali od deželne vlade, da moramo sami snovati in podpirati društva narodno-gospodarskega značaja.

Južno-štirsko sadjerejsko društvo, ki se je pred dvema letoma osnovalo za povzdigo sadjereje na Spodnjem Štirskem, ni dobilo, kolikor jaz vem, nikake podpore od deželnega zastopstva. Posojilnice, katere smo osnovali po Spodnjem Štirskem, ne dobe v Gradci nobene podpore, če tudi bi jo lahko dala štajerska hranilnica iz svojega bogatega rezervnega zaklada. Jaz celo vem, da neka posojilnica, ki je ustanovljena za slovensko prebivalstvo, in je tedaj upisana v slovenskem jeziku, samo zato ni dobila podpore pri štajerski hranilnici, ker je ta zahtevala slovenski upis, če tudi tega po pravilih ni treba.

Iz teh uzrokov slovensko prebivalstvo tako živo goji željo po ustanovitvi posebnega oddelka namestništva za Spodnje Štirsko. In

če je deželni odbor proti temu uložil protest, kakor sem danes čital v časopisih, protestoval bi proti tej želji najbolje s tem, da bi bil pravičen skromnim željam Slovencev. Tako imamo n. pr. vinorejsko šolo pri Mariboru, ki je samo nemška, četudi je prebivalstvo, ki vino pride-luje, večinoma slovensko. Realna gimnazija na Ptuji je samo nemška in deželni odbor predstavil je, kakor se govori zaradi narodne agitacije nekega profesorja v nemški del Štirске.

V svojem protestu navaja deželni odbor, da bi ustanovitev posebnega oddelka namestništva dosledno peljala k razrušenju jednotne zveze in zgodovinske ter državnopravne skupnosti dežele.

To je trditev, katerej nikdo ne more pri-trditi. S tem, da se kakemu okrajnemu glav-arju na Spodnjem Štirskem dá za nekatere agende večji delokrog, se vendar dežela ne bo-de razdelila, na tako raztrganje nikdo ne mi-sli, tem manj, ker še vedno imamo upanje, da s časom tudi na Štirskem dobimo pravičnejšo deželno postavo.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Štajer.

Dne 27. marca t. l. bil je v. št. Jurji redni občni zbor, katerega se je posebno precejšnje število č. g. duhovnikov in učiteljev udeležilo; kmetских udeležnikov ni bilo veliko; delo jih je zadržavalo.

Predsednik g. dr. Ipavic otvori zborovaje, pozdravlja udeležitelje, posebno one od daleč došle, ter poroča o delovanju društva.

Društveni odbor se je trikrat zbral in sicer 2. septembra, 20. dec. 1883 in 28. febr. 1884; 20. dec. 1883 pa je bil občni zbor. Obravnave so se priobčile v „Slov. Gospodarji“ in „Slov. Narodu“.

K veselemu dogodku, ko je nadvojvodinja Štefanija porodila, se je v imenu društva častitalo, na kar je došel sledeči brzjavni odgovor:

„Ihre k. u. k. Hoheiten das durchlauchtigste Kronprinzenpaar dankt für die Höchst-demselben dargebrachten Glück- und Segens-wünsche.“

Bombelles.

Tudi prvi god mlade nadvojvodinje društvo ni prezrlo; telegrafiralo je v Saksenburg sledeče: „Der Kronprinz Rudolf Obstbauverein für Untersteiermark wagt es, dem hohen Elternpaare zum ersten Namensfeste des holden Kindes, seine ehrfurchtsvollen Glückwünsche darzubringen.“ Na to je došel brzjavni odgovor: „Der Obersthofmeister Sr. k. u. k. Hoheit Kronprinz Erzherzog Rudolf an Herrn Dr. Ipavic St. Georgen S. B. Ihre k. u. k. Hoheiten das

durchlauchtigste Kronprinzenpaar danken namens Ihres erlauchten Kindes für die höchst demselben dargebrachten Glück und Segenswünsche zum ersten Namensfeste.“

Bombelles.

Lanskega leta smo po nasvetu g. viteza Berksa kupili 10.000 divjakov za 40 fl., katere smo zasadili, letos pa od njih sledečim prošnikom razposlali divjakov in cepičev: šolam pri sv. Florijanu 300, na Vranskem 200, v Cirkovcah 200, v Brezuli 200, v Bizeljskem 300, v Orešjem 300 in Lembergu 300, kmetskemu društvu na Slatini 500, sadjerejcu B. na Ljubnem cepičev; po domači fari se je okoli 500 divjakov razdelilo in za požlahtnjenje potrebnih cepičev. Ker se nam je vredneje zdelo, da si divjake sami pridelujemo, smo si vže lansko spomlad sami peček nasejali, iz katerih nam je prirastlo okoli 8000 divjakov, letos pa smo jih še več posejali.

Iz poročila blagajnika g. Praunseisa povzamemo le to, da je v blagajnici 69 fl. gotovine.

Za temi poročili govori v daljšem govoru g. Fr. Jurkovič, nadučitelj v Šmariji in sicer: 1. Lepšanje naše domovine s sadunosnim drevjem. 2. Kakšno sadje naj sadimo. 3. Zvrsti sadja. 4. Kje naj se sadi. 5. Uporabo sadja. 6. Sušenje sadja in sušilnice.

Za ta izvrstni in podučljivi govor se predsednik v imenu društva g. Jurkoviču toplo zahvaljuje.

Naslednja točka so bili predlogi. G. Mihael Vošnjak predlaga, da naj društvo jeseni napravi sadno razstavo in sicer v Sevnici; govornik svoj predlog vsestranski utrjuje in pričakuje od njegove izvršitve zdatne koristi sadjereji in njenemu napredku.

G. Iv. Boštjančič pozdravlja ta predlog in ga tudi podpira, vendar on nasvetuje, da naj se vzame namesto enega kraja trije, tako, da če bi se n. pr. v enem kraju pokazale kakšne ovire, se vsaj v drugem razstava zvršiti more. Ko je o tej zadevi tudi g. Fr. Lenček, veleposestnik z Blance, svoje mnenje izrazil ter nasvetoval razven Sevnice še Šmarije in kaki kraj blizo Maribora, se po g. Vošnjakovem posredovanju sklene tako, da naj bode v prvi vrsti Sevnica, nadaljša ukrenitev, ako bi tu ne bilo mogoče, se prepusti odboru.

G. Lenček priporoča, naj se društvo oziroma njegovi udje jeseni udeležé razstave v Gradci.

G. M. Vošnjak priporoča poduk po knjigah, ker še potovalnega učitelja nimamo. Iz tega namena se je on obrnil na celjskega poverjenika sv. Mohorjeve družbe profesorja g. Krušica s prošnjo, da naj bi on blagovolil pri Mohorjevi družbi posredovati in za ude našega društva knjig „Poboljšani sosedje ali sadjereja

v pogovorih“ in „Umni sadjerejec“ pridobiti brezplačno ali vsaj po znižanej ceni. Odgovor Mohorjeve družbe se glasi: „Umnega sadjerejca od Kuralta imamo še več sto, 350 iztisov jih moremo prepustiti za polovico cene, torej po 20 kr. iztis.“

„Poboljšani sosedje“ od Tomšica je še okoli 150 iztisov, ki se pri naročilu „Umnega sadjerejca“ darujejo. . . . G. Vošnjak na to predlaga: Občni zbor naj sklene slav. Mohorjevo družbo prositi, da nam ona knjige podari ali vsaj ceno še zniža. Ko sta v tej zadevi govorila še g. Boštjančič in g. Lenček z Blance se predlog sprejme. —

Znano je, da je g. grof Attems o Tržaški razstavi pisal brošuro; v tej knjižici g. pisatelj omenja tudi našega društva, ter mu spodtika, da se društvo peča več s politiko, kakor se briga za jabolka in hruške. Ker je to grdo obrekovanje, bodi si da g. pisatelj nalašč zlobno poroča, bodi si da je slabo podučen o delovanju našega društva, predlaga g. M. Vošnjak: Občni zbor naj sklene od g. grofa Attemsa v odprtem pismu v kakem listu zahtevati, da naj svojo trditev dokaže. — Se sprejme.

Društveni ravnatelj g. dr. Ipavc se spominja umrlega dr. Hafnerja bivšega izvrstnega sadjerejca, isto tako pred kratkim nas zapustivšega vlčg. dekana Žuža — v slaven spomin njima zbor ustane. Ko predsednik pokaže še nekaj žlahtnih jabolok izvrstnih plemen, katero zadnje se je po dvorani kazalo, zborovanje zaključí. Društvu je pristopilo ta dan mnogo novih udov.

V. Jarc, tajnik.

Dopisi.

Iz Mariborske okolice. (Nemški „bauernverein“) dobite v mesto, na deželi ne more rasti. Slovenski kmetje ne maramo zanj. Pritepel se je iz Spielfelda. Botri so mu na Pesnici stotnik Simlinger, ki nima druga kaj delati, kakor svoj penzijon uživati; dalje Purgajev „Francel“ z Leitersberga, Roschggerr, Frantschagg iz Spielfelda in Appoth. Toti možakarji so hoteli slovenskim kmetom nemškega liberalizma in mržnje do mešnikov vcepiti. Hodili so večkrat v št. Ilj. Nihče se ni zmenil za nje. Bobnali so na Pesnici. Nihče ni prišel, kakor enkrat nekaj „kufrastih“ nemčurjev iz mesta in pa profesor Nagele. Ta človek je franciškanom v Botzenu všel, kuto slekel, se oženil in je sedaj profesor še bolj pa šulvereinski glavač in takšen prijatelj Slovincem, da je v Kamci rekel, kako močno ga veseli, da zmiraj več slovenskih posestev prehaja v nemške roke. Tudi okrajni živinozdravnik Haage je prišel ter ponujal „pesji davek“. Pomagalo ni nič. Sedaj zabobnajo 20. aprila pri Wiesenthalerci v G. Kungoti. Prišli so: Ursig iz Rož-

paha, „Purgajev Francelj“, iz Svičine učitelj Majer, Kušter, Brezner, Menhart, Majer s Plača, od sv. Jurija Ština, Bračko, Kapel, Volmayer in 4 dedí iz Spielfelda pa exfrater Konrad Nagele in Hammer-Amboss-Schmiderer iz Maribora. Nagele se je tako napinjal, da mu je bržčas popek poknil, in kvasil, da so naši poslanci Poljakom 75 milijonom „šenkali“. To pa ni res. L. 1857 so cesar sami rekli, da se tisti denar, koji je država namesto kmetov doplačala v gališki fond za rešitev gruntov, naj ne tirja od ubogih kmetov. No, in sedaj tirjajo Poljaci, naj se tisti znesek celo zbríše, kar se pa še ni zgodilo. Za njim se je dal „Hammer-Amboss“ pokaditi z zahvalnico pa nihče ne ve povedati zakaj? Menda zato, ker še od Seidelna ni iztirjal tistih 4500 fl., katere je ta za „kreisamt“ dolžen? Hammer-Amboss je skušal potem naše poslance grizti, pa se je sam tako kisló držal, da še niti prav kavsniti ni mogel. Hvalil se baje tudi je, da je on bil za „šolske olajšave“ pa v državnem zboru tega ni nihče zapazil. Schmiderer se torej s tujim perjem šopiri in tako bo slabo kaj opravil pri volitvah s „freisinnige Kandidaten“. Nagele in Schmiderer sta govorila „deuč“ pa navzoči ju niso razumeli. Želimo torej njemu in Nagelu srečno pot s „bauervereinskím jajcem“ v Maribor. Simlinger in Francel sta dolgo na njem sedela pa nič izvalila. Morebiti izvalita exfrater pa Hammer-Amboss velik „bauerverein“ mestnih „pavrov“. Če je pa žlaprtek, potem bodeta itak zastoj sedela. Slovenski kmetje nismo tako trepasti, da bi nas morali možakarji iz Spielfelda ali še celo iz mesta učiti. Najbolje storijo, če nas pri božjem miru pustijo. Kar je pa nekdo v novine pisaril, da je se vršilo vse sijajno pri Wiesthalerci, kder so fantje mirno kegljali, ko so Schmidererja kadili, to je nemško-liberalni „švindeli“. N. in Sch. hočeta nam poslanca biti? Nikdar ne! K.

Iz Luč v zgornji Savinjski dolini. (Uboj). Pol ure hoda od Luč na levem bregu Savinje, tik ceste proti Ljubnemu je krčmica Antona Moličnika po domače Strugarja. Bil je oženjen, brez otrok; njegova žena je več let na protinu bolana ležala, njena sestra jo je stregla. Čevljar K. Čuvan iz tuje občine, prenoči od 7.—8. aprila v prvi sobi; žena in njena sestra v drugi, a mož se poda k počitku v zgornjo sobo. Pozno v noč vstane Čuvan in začne stikati po denarjih. Sestra se vzbudi, ter hoče to zabraniti, ali hudobnež jo z nožem smrtno rani in naposled vrat skoro popolno prereže, da se mrtva zgrudi na tla. Na upitje pride mož, ali tudi njega divjaško zgrabi, neusmiljeno razmesari, da v krvi plavajoč izdihne. Žena v drugi sobi na postelji upije, prosi usmiljenja pa tudi reví ne prizanese, zgrabi cepin, ter jo po glavi udari, da so se možgani

po postelji raztresli, za vselej je utihnila. Po dokončani moriji je po vseh sobah preobrnil, in kar je denarja najšel, ga odnesel. Žalostno, da groza je bilo videti tri mrtve osebe v krvi; mož leži v hiši pred dvermi, njegova žena v drugi na postelji in njena sestra zraven nje na tleh, a vsi prav po divjaško razmesarjeni. Do zdaj še v našem, zavetnem kraji ni bilo kaj enakega slišati. Slovesen pogreb je bil 10. aprila t. l. Bila je zastopana skorej cela fara; č. g. župnik so imeli ganljiv nagovor, vendar so tolažili: prvič, da zločinec ni domačin, nego tujec. Drugič upati je, da so umorjeni bili na smrt pripravljani; mož je svojo velikonočno dolžnost pred malo dnevi v farni cerkvi opravil; njegove žene v bolezní pa je bila največja tolažba molitev, kar rožni venec priča, ki je bil še pri zadnem zdihljeji okoli roke ovit. Njena sestra pa je delo usmiljenja s tem storila, ker je prišla bolnici streč in jo tolažit. Žalostni smo se ločili od gomile, želeč jim, naj bi v večni domovini veselo alelujo prepevali. Zločinca so uže zaprli.

Iz Celjske okolice. Danes smo imeli sejo občinskega odbora. Če tudi nerad, moral nas je sklicati k seji naš nemški (?) oča župan. Izvolili smo odsek, ki ima pretresovati pritožbe, ki so se vložile zoper novi volitveni zapisnik. Teh pritožb po postavi vendar ne smeta rešiti Malle in Hofman sama, temveč sta morala pravico o tej stvari razsojevati, prepustiti poštenim možem, ktere so si izvolili odborniki iz svoje srede. Članovi tega „reklamacijskega odseka“, ki razločuje o tem, ali so pritožbe opravičene ali ne, so: Lipovšek, Šah, Žnidar Martin (Jakopič) in Šorn. Se vé, veliko napčnega se je zapisalo v novi volitveni zapisnik; treba bo marsiktero ime izbrisati, druga vnovič zapisati, zopet mnogo imen popraviti, ki so zapisana krivo; drugače bo pa zopet pri prihodnjih volitvah gospodaril po znanem čudnem načinu nemškutarški komisijon, kakor zadnjič, da mnogo posestnikov ni smelo voliti, ker so se krivo zapisala njihova imena v volitveni zapisnik. Radovedni smo tudi, ali se bo ta Malletov volitveni komisijon predrznil, očitvidno krivim pooblastilom priznati veljavo, kakor se je to godilo meseca decembra 1883. Ko bi bila takrat volitvena komisija ravnala po postavi in pravično, bi nam ne trebalo zdaj novih potov, novega vznemirjenja in novih sitnob; kajti po pravici bi bili že takrat naši možje imeli biti izvoljeni. Toda nič ne škodi: Zdaj hočemo pokazati našim nemškutarjem in liberalcem, da živimo po celjski okolici pošteni Slovenci.

Posestnik okoličan.

Iz Celja. (Zastran občinskih volitev v celjski okolici) se nam naznanja, kakšnih pripomočkov se nemškutarška stranka

poslužuje, naj Slovenske poštenjake zapelje v svoje zanjke. Nemškutarji se prilizujejo Slovincem, jih vabijo v znane šnopsarije v celjskem mestu, da bi jih vlovili v svoje mreže. Na čast našim možem bodi rečeno, da po tej poti jo bojo nemčurji slabo skupili. Posebno tistega malle-ga šnopsarja iz Hudinje, s mustačami okoli ušes, opominjamo, naj nam pri miru pusti naše može, drugače ga bomo prijeli pri njegovem pravem imenu. Da bi ti nemškutarjski šnopsarji preplašili naše ljudi, začeli so zopet trositi grde laži; med drugim trdijo, da je g. Jožef Levičnik, posestnik na Bregu zapustil slovenski tabor ter se pridružil nemškutarjem. To je gola laž. Odkar je g. Levičnik sprevidel nesramno obnašanje grdih nemškutarjskih liberalcev in spoznal poštene namene slovenske stranke, se je tudi popolnoma pridružil našim možem. Nemškutarjskim kolovodjem v Celji se se vé sline cedijo po tem razumnem možu, kaj radi bi ga rabili za svoje slabe namene; toda ne strahovanje Vahterčino, ki ga je že prav grdo opsovala, ne prilizovanje ga ne bo omajalo v njegovem obnašanju. Vsaj kot Slovenec dobro sprevidi, da na slovenski zemlji ima biti le Slovenec gospodar; to mu je pa tudi jasno kot beli dan, da za okolico bojo menda le boljše gospodarili domačini in okoličani, kakor pa nemškutarji in lažiliberalci iz celjskega mesta. Pametni okoličani se toraj ne bojo dali premotiti ne po šnopsu ne po lažeh, temveč bojo pokazali vsem takim sleparjem vrata.

Iz Črešnjevca. Na belo nedeljo je občinski zastop vrhloški javno sejo imel. Občinski pisar, črešjevski nadučitelj G. . . r, najboljši prijatelj slaboglasnega Sorschagga, s katerim sta noč in dan skupaj, začne zapisnik občinske seje, nemško spisano, brati in na slovensko prelagati. Vzdigne se tedaj eden občinskih svetovalec, ter reče g. G. . . rju: „Pa bi nam vendar zapisnike slovensko spisovali, da bi jih vsaj vsaki lahko razumel in se prepričal, da je vse v redu.“ Te besede pa našega, drugače jako prijaznega občinskega pisarja g. G. . . rja tako razjezijo, da nam v sveti jezi svoje pravo „lisjakovo“ lice pokaže ter nad govornikom zakriči: „Ja, Vi „Slov. Gospodarja“ berete in mu vse verujete; kar v „Slov. Gospodarji“ stoji je vse laž, „Slov. Gosp.“ same laži piše.“ (To je nesramno klafanje. Je li tudi laž, da je ubogi Kresnik po krivici v ječi bil, je li laž, da je Sorschagg cesarja ljubeznjivega psoval in obsojen bil. Sicer pa ako ščenetu na rep stopiš, zacvili. Uredništvo.) Ko mu govornik pritrdi, da res „Slov. Gosp.“ vedno in vestno bere — vendar bolj kakor g. G. . . r, on „Lisjaka“ bolj bere in mu veruje — in mu vse veruje, ker do zdaj še „Slov. Gosp.“ ni mogel na laži zaslediti, razjezi se še g. G. . . r bolj, in se hu-

duje, da slovenščino ljubi, pa „Slov. Gosp.“ bere. Je li to spodobno, da se g. nadučitelj in obč. pisar v javni občinski seji v izvrstni in pošteno slovenski list zaletava in ga obrekuje? Se li z javno službo g. nadučitelja vjema, da slovenski list, ki ga tukaj skoraj vsi beremo in visoko cenimo, na laži stavi, ter tako med nami mir kali? Glejte taki so krivi preroki! Za prijaznim obličjem je „Lisjak“ skrit. Vsaki pa bode pritrdil, da kdor tako naš list „Slov. Gospodarja“ sovraži in zaničevanje do njega širi, on tudi nas, jegove čitatelje zaničuje, on Slovence zaničuje, od katerih in pri kterih živi. Varujmo se takih krivih prerokov in ne poslušajmo njihovih slabih naukov. Pustimo g. G. . . rja, Sorschagga pa jhovega „Lisjaka“ na stran, naj se imajo, dobro jim stori! Svoji k svojim! Saj imamo tudi take poštene prave slovenske može, ki tudi „Slov. Gosp.“ berejo in na nja verujejo. Prihodnjic pa še kaj več od nas. Trnovce, občina Vrhloga, fara Črešnjevec, dne 20. aprila 1884. Franc Papež, kmet in občinski svetovalec.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar mudi se na Dunaji, cesarica v Heidelbergu na Nemškem, cesarjevič Rudolf pa je obiskal sultana, Carigrad, mesto Brusu v Aziji in se vrača sedaj nad Varno, Ruščuk, Bukurešt, Beligrad in Zemun domov. — Državni zbor začne jutri zopet zborovati. Ima se odločiti, bo li država severno železnico za 127 milijonov kupila, kakor mogli želimo, ali za 80 let zopet prepustila judu Rothschildu in njegovim drugom; ova železnica je s svojimi tarifami grozno nadlegovala ljudi in mnogo škodovala. Judi so pa se neznano bogatili z njo. — Mestno nemško prebivalstvo je grdo sprideno; ministri so Dunajčane hoteli rešiti pa tudi naše mesarje in živinorejce judovskih mešetarjev za vogersko živino. V zadregah osnujejo mešetarji v Požunu kljubujoč sejem živinski. Domoljubnost uže je velevala, ta sejem prezirati. Tega pa Dunajčan ne stori, velikoveč mesar Nagelschmidt gre v Požun in javno hvali ošabne Magjare, da so mešetarjem Judom pomogli ter prosil naj nas vselej proti našim ministrom podpirajo. Tako nesramno pljuva takšno mestno človeče v lastno skledo. — Nič manj nesramen je šulvereinski glavač dr. Weithof. Ta je šel naravnost v prajzovski Berlin k „allgemeiner deutscher Schulverein“ ter rekel, naj ono pri nas vse delo „posredno“ t. j. s pomočjo dunajskega šulvereina opravlja. To je očiten dokaz, da je naš šulverein veja prajzovskega in dela na povelje in s podporo inozemskega, tujega prajzovskega društva. Kakšni lažnjivci so torej naši štajerski šulvereinarji, ki to vpričo kmetov tajijo,

kar se za gospode „deučarje“ javno po novinah naznanja! Sram jih bodi, te izrodke mile naše Avstrije, ki naše dobro ljudstvo zapeljujejo in zvito našemu cesarstvu slabijo. — V Ljubljani so Slovenci pri volitvah za mestni zastop sijajno zmagali, nemčurji še niti volit niso prišli. Hvala Bogu, Slovenci so tam tudi zvijačni napad na njihovo složnost krepko odbili. — Da zaprte kaznovance predobro redijo, kaže upor kaznovancev v kaznilnici v Garstnu: napali se v kapeli mešnika pred altarjem in razsajali, da so vojaki komaj jih ukrotili. Mnogo je težko ranjenih, kapela je bila mesnici podobna. V Bosni pa Hercegovini so razkolniški škofje za carigradskega patrijarha pa za se pobirali davek „vladarino“. Ta je sedaj odpravljena na veliko veselje prebivalcev.

Vnanje države. Nemški katoličani so v Kolinu sklenoli krepko braniti se zoper preganjanje, to pa s pomočjo poslancev, dokler jim prajzovski kralj pa njegov Bismark ne privoščita cerkvenega miru; sedaj sta izgana 2 nadškofa, 1000 župnikov, bogoslovnice in duhovnice so zaprte. Tako dela Nemeč luteran zoper Nemeč katoličana, podšuntan od freimaurerjev. Ti so Bismarku pomagali vso Nemčijo pograbit, a on je moral jim katoličane v preganjanje prepustiti. Toda vsi nemški cesarji so si glave zlomili, kedar so se zaletavali v skalo sv. Petra. — Francozi so Kitajce tako natepli, da smejo sedaj ves Tonking zasesti. Tudi v Afriki so Francozi velik kos zemlje ob Kongo-reki pograbili. Nemci se jezijo, zakaj niso tega sami prej storili. — Severni Amerikanci pripravljajo v New Orleansu velikansko svetovno razstavo, prostor za njo meri 1,400.000 □'. —

Za poduk in kratek čas.

Štajerski deželni zbor pa Slovenci.

I. S cesarsko diplomo od 20. oktobra 1860 so svitli cesar Franc Jožef I. slovesno izrekli, da ne bodo več sami novih postav dajali ali starih prenavljali, ampak, da bodo tudi narodi, ljudstva imela po izvoljenih poslancih sodelovati in sklepati, to pa v deželnih zborih za posamezne dežele, v državnem zboru pa za celo državo.

Kdo, koliko in kako voli poslance, to je na veliko nesrečo nenemškimi narodom pa na grozno škodo kmetski ljudem bivši nemško-liberalni minister Schmerling po svojih deželnih redih določil, ki so dne 20. februarja 1861 obveljali. Po teh volilnih redih so dobili meščanje in tržanje pa grajščaki povsod odločilno oblast v deželnih zborih, čeravno so kmetski ljudje prisiljeni ogromno večino deželnih doklad plačevati. Tem je namreč premalo, onim preveč po-

slancev odmerjenih. Tako so prišli na Štajerskem nemški liberalci mest in trgov združeni z nemško-liberalnimi grajščaki do silne oblasti v deželi in se tako utrdili, da še nas sedaj, ko je minulo 23 let, prav nemilo strahujejo.

Slovencev nas prebiva na Štajerskem več kakor 400.000 duš, plačujemo več kakor $\frac{1}{3}$ vseh deželnih doklad pa so nam v primeri k nemškimi kmetom najmanj 5 poslancev odškrenoli. Vrhu tega še sprva nismo se narodnosti prav zavedali in volili nemške liberalce in kričače, katerih so nam meščani s tržani vsilili. Sicer pa so nemški kmetje tudi dolgo plesali, kakor so jim iz mest godli. Prvi deželni zbori bili so po tem takem kar shajališča nemško-liberalnih strankarjev, ki so sebi in svojim v korist deželno mošnjo v rokah držali in deželi vedno večjih deželnih doklad [Landesumlagen] nalagala. L. 1861 je še dosta bilo doklade na direktno dačo 340.017 gld., letos pa še jim je 1.919.200 gld. premalo. Za Slovence nimajo nikoli dobre besede, še menje pa penez. Vse vlečejo v gornji in spodnji Štajer ali pa v Gradec, za kar vse imamo le preveč dokazov.

Meseca sušca 1861 bile so prve volitve 60 poslancev: veliki posestniki [vseh je komaj 260 in plačujejo, kakor je g. Herman objavil davka 80.326 fl.] so izvolili 12 poslancev, med njimi je bil tudi Karneri pa Pauer, mesta in trgi 19 [med njimi je bil Tappeiner za Maribor, dr. Mulley za Celje in neumrljivi dr. Waser za Ptuj]. Mesta in trgi štejejo le 120.355 duš in plačajo 326.931 fl. direktnega davka. Graška trgovska zbornica je izvolila 3 poslance, Leobenska tudi 3, slovenski Štajer pa take zbornice niti nima. Ker v totih zbornicah zopet meščani odločujejo, tako pride na nje 25 poslancev. Kmetskih ljudi je 860.105 duš in plačajo 1.800.422 fl. davka, pa izvolijo le 23 poslancev.

L. 1861 bili so na Slovenskem izvoljeni: v Mariboru: Alois Feirer pa Matija Loeschnigg v Slov. Gradci Mat. Lohninger, v Ljutomeru Ant. Globočnik, v Ptujih Mih. Herman, v Brežicah Jan. Janežič in v Celji: dr. Mörtl (pozneje 1865 dr. Razlag) in Jos. Wolf (pozneje l. 1862 plem. Resinger in 1863 Joh. Lichtenegger. —

Slovenci smo torej imeli sprva le Hermana, pozneje še dr. Razlaga v deželnem zboru. Knezoškof Slomšek so nam uže l. 1862 umrli. Oba deželna škofa in vodja graškega vseučilišča imajo sedež v zboru, ki torej šteje vkup 63 udov.

Druge volitve bile so l. 1867. Slovenci smo tedaj prvokrat bolj urejeni in zavedni stopili na volišče s sijajnim uspehom. Popihali smo vse liberalce in nemškutarje. Bili so izvoljeni naši: dr. Prelog (Ljutomer), Herman (Ptuj), Lenček (Brežice), Rak (Slov. Gradec),

dr. Razlag (pozneje Ivan Žuža) in Jan. Lipold (Celje), dr. Vošnjak in dr. Dominkuš (Maribor). To je bilo nemčurjem preveč ter so dr. Dominkuš zvrgli in sedaj je prisopihal „Kamški strah“ znani Seidl. Celje mesto pa je prvokrat zastopal tudi dovolj znani Nekermann, v Slov. Gradci (mestu) je prodril Sonns in v Ptuji ostal dr. Waser. V velikem posestvu priplaval je na vrh baron Hackelberg, Maribor pa je po smrti Tappeinerja dobil znanega Brandsteterja.

Tretjokrat smo volili l. 1870. Pri teh volitvah so nemški kmetje prvič otrsli liberalce in izvolili 10 konservativcev. Tudi Slovenci smo povsod zmagali, le v Mariboru sta Seidl pa Brandsteter prodrli. Slovenski poslanci so bili: Herman, Kukovec, Adamovič (Slov. Gradec), Kosar (Brežice) dr. Vošnjak in dr. Dominkuš (Celje). Čudno so mesta volila: Maribor nekega Reuterja, Ptuj znanega Fichna, Celje nekega Tomschütza in Slov. Gradec dr. Ehmerja.

Četrtočasrat so volitve bile naglo razpisane namreč uže l. 1871. Slovenci smo zopet zmagali povsod, le v Mariboru ni bilo mogoče Seidla in Brandsteterja vreči. Naši poslanci so bili: dr. Serbec (Ljutomer), Herman, dr. Vošnjak, dr. Dominkuš, Adamovič in Janežič (Brežice). V mestih Mariboru, Celji, Slov. Gradci in Ptuji bili so izvoljeni: Reuter, Nekerman, baron Rast in dr. Jos. Kaiserfeld.

L. 1874 je blagi Adamovič umrl. Na njegovo mesto bil je izvoljen mahrenberški grajščak F. Schmitt. Tudi Fritz Brandsteter dobil je smrtno rano pred porotno sodnijo v Celji, kder ga je prijatelj Seidl bil zatožil in še vlada priznala, da jo je oškodoval za 64.000 fl. ter moral v Karlovo iti v kajho. Ta udarec za nemškutarje smo Slovenci porabili in je l. 1876 v Mariboru sijajno zmagal dr. Radaj (Miha Wretzl je propal, da je dolgo dolgo vzdihoval.) V Brežicah je bil l. 1874 izvoljen Ig. Šnideršič.

Petokrat smo volili l. 1878 in povsod zmagali tudi v Mariboru. Naši poslanci so bili dr. Radaj, Fluher, Herman, Kukovec, Šnideršič, Žolgar, dr. Dominkuš in dr. Šue.

Sedaj bližamo se šestim volitvam. Narodna čast zahteva, da ne zgubimo niti enega sedeža. Povsod moramo zopet zmagati, zlasti v Mariboru. Zato pa vzdramite se, slovenski možje v okrajih: mariborskem, št. lenartskem, slov. bistriškem ter se ne dajte zapeljati po prijateljih in naslednikih Brandstetter-Seidelnovih, ki uže sedaj okolo vas plazijo in vohajo kakor lisjaki okolo kurnika ali kobače.

(Dalje prihodnjic.)

Smešnica 17. Šnopsar se v krčmi hudo skrega in zlasa s tovaršem. Jeza ga še doma ni zapustila ter je se slekel, da bi v posteljo legel. Zagledavši svoje hlače na tleh misli, da tovarš tam leži. Hajdi prasne kvišku, zgrabi

palico in preteplje uboge hlače, da se je potil in moker bil ko miš. Ko se drugi den strezni, še le zajamra: oh moje uboge hlače!

Razne stvari.

(Telegram) iz Šmarije: 1. maja ob 2. uri popoldne bode v čitalnici predavanje o sadjerejstvu, potem veselica. Udje vabi Odbor.

(Slovensko društvo) opozorja slovenske domoljube, naj storijo povsod dolžnost gledé na bližnje volitve v deželni zbor. Dne 4. maja bode zborovalo v Slov. Bistrici kamor tudi Konjičane vabi, dne 11. maja pa v pri sv. Lenartu in bo tukaj tudi državni poslanec g. B. Raič govoril.

(Mariborska čitalnica) priredi v nedeljo 27. t. m. ob 8. zvečer veselico g. poslancu dr. Radaju v čast, da je bil od cesarja odlikovan. Povabljeni so vsi domoljubi slovenski iz mesta in okraja!

(Hammer-Ambossov „bauernverein“) preseli se v Maribor, da bo odtod leži slovenske kmete lovil. Ali koga utegne vloviti? Le kakšno žejno in lačno muho, nemčurje in nemškutarje, poštenih sam sebe spoštujocih Slovencev nobenega. To je nova past nemčurskih kandidatov, ker s „šulvereinom“ ne gre prav. Varujte se torej pasti!

(Pogreb č. g. dekana Sporna) v Ormoži vršil se je sijajno. Navzočih okolo 3000 ljudi 42 duhovnikov. Mnogo vencev, med njimi od grajščakinje H. Werner, ptujske čitalnice, kmetskih občin, Sloge, posojilnice, dr. Geršaka, narodnih meščanov, dr. Žižka. Nadgrobnico mu je zapel pevski zbor. Več v „Cerkveni prilogi“.

(Letošnje šmarijnice) lepe bukvice za Marijin mesec maj je spisal č. g. Simon Grabere, župnik v Freihamu. So v marsičem izvirne in izvrstne.

(Iz Rogaca) se poroča, da je Jurij Bukše v Celji obsojen bil na 1 mesec v kajho z 1 postom vsaki teden, ker je službo božjo motil.

(Iz šulvereina izstopil) je veleposestnik g. Skaza v Velenji, uvidevši, da pri takšnem društvu ni prostora za avstrijskega domoljuba. Slava mu!

(Grad Golič) in grajščino s pohištvo vred, 94 oralov, kupila sta Benedikt in Klau-dina Hertl iz Kromžira na Moravskem.

(V Selnici ob Dravi) je trgovec Lah bil obdolžen, da je fanta ubil in v Dravo vr-gel. Obrekovalca Koller in Sorko sta obsojena v kajho na 8 dni.

(Znani Karneri) je „Ehrenbürger“ na Slemnu postal, bržčas bi rad bil volilen mož.

(Nesreče.) V Apačah je J. Zemljiču precej gozda pogorelo, jednako tudi č. g. župniku v Lembahu, pri Muti so tolovaji posest-Strasserju vzeli 134 fl. Mohoriču na Drsteli pri Ptuji 180 fl. pri sv. Marjeti na Pesnici preminola je 10letna deklica Marija Šabederjeva.

(Iz Brežic) na Nemško prestavljen je komisar Gajmajer. Ni znal nič slovenski.

Listnica uredništva: Dopisi iz Velenja, od Savinske doline prihodnjič, iz Monšberga, Remšnika v cervk. prilogi.

Loterijne številke:

V Građci 19. aprila 1884: 25, 70, 30, 83, 68
Na Dunaji " " 89, 67, 11, 61, 37
Prihodnje srečkanje: 3. maja 1884.

Razprodaja.

Zavoljo smrti gosp. Emerih Tappeiner-ja v Mariboru, bode se zaloga blaga, obstoječa iz stekla, porcelana in druge lončene posode večidel pod kupno ceno prodajala. 1—2

Šmarnice.

Za tekoče leto 1884 je založila in izdala

„Katoliška bukvarna“ v Ljubljani

ter se tam dobivajo po sledeči ceni:

V pol usnji z barveno obrezo po fl. —.90
Vse v usnji z barveno obrezo po „ 1.—
Vse v usnji z zlato obrezo po „ 1.20

Po pošti 10 kr. več. Kdor jih vzame 12 skupaj, dobi jedno za nameček.

Najcenejše se knjige pošiljajo po pošti s križnim zavitkom, denarje pa po nakaznicah. S poštним povzetjem stane mnogo več, pol nepotrebnih stroškov.

Letošnje Šmarnice je spisal č. g. Simon Gabere, Framski župnik na Štajerskem z dovoljenjem prečast. knezoškofijstva v Mariboru.

Šmarnice omenjajo v uvodu in razpravi vselej nekoliko črtic iz življenja Svetnika dotičnega dneva. Potem sledi nekoliko naukov z drugimi izgledi, vselej z ozirom na Marijo, kraljico majnika. Upamo toraj, da bodo Šmarnice krščanskemu ljudstvu in namenu majnikove pobožnosti ugajale.

Živinski sejem

pri sv. Antonu v slov. Goricah bo v ponedeljek 28. aprila.

Učenca

v štacuno z mešanim blagom sprejme pri sv. Juriji v Slovenskih goricah trgovec 3—3
Jožef Žagar.

Glasnik slov. slovstva.

Spisal Anton Janežič. — Mehko vezan 20 kr.

Blaže in Nežika v nedeljskej šoli.

Učiteljem in učencem v poskušnjo spisal A. Slomšek. III. natis. Mehko vezano 30 kr.

Stric Tomaž ali življenje zamorcev v Ameriki.

Za Slovence izdelal J. B. s 6 podobami. Mehko vezano 15 kr.

Cerkvene pesmi za šolsko mladež, drugi zboljšani natis, ker je prvi že močno pošel. Dobivajo se mehkovezane po 8 kr. pri

J. LEON-u,

tiskarji v Mariboru, šolska ulica 2.

Poljski gips

z vrečami vred, kakor tudi vsakovrstna semena za travnike in njive, se dobiva po najnižjej ceni pri

Ernest Širci

3—3

v Žavci.

„Jurij s pušo“

Časopis za šalo in satiro.

Jurij s pušo bode naslov novemu humorističnemu časopisu, kateri bode, začeni s 1. aprilom t. l. izhajal v Trstu po dvakrat na mesec ter prinašal obilo zanimivega berila in v vsaki številki nekaj lepih slik.

Jurij s pušo narodnjak z dušo in telesom, bode največi in najcenejši slovenski časopis te vrste: Jurij velja za celo tekoče leto samo 2 fl., za pol leta pa 1 fl.

Naročnina naj se pošilja podpisanemu upravnistvu, katero pozivlje slovensko občinstvo najuljudneje k obili naročbi.

Uredništvo in upravnistvo

JURIJA S PUŠO

Via Solitario št. 17. Trst.

3-3

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 17. števil., „Slov. Gospodarja“.

L. 1884.

24. aprila.

Štev. 100.

Kako vinskih in drugih kupecev najti.

Pogosto beremo pritožbe vinogradnih posestnikov, da ne morejo vina v denar spraviti. Temu je mnogo vzrokov krivo. Enkrat slabe vinske letine, ki nam uže dolgo niso posebno izvrstne srage dozorele. Drugič slabo napredovanje v umnem vinogradarstvu in kletarstvu. Silne dače, grozne deželске, okrajne in občinske doklade (Landes-Bezirks-Gemeindeumlagen), činži ali obresti pa dolgovi hočejo posestnike, kar zadušiti in torej ne morejo slabih trsov izkrčiti, goric rigolati, žlahtnih čistih nasadov samega rizlinga, traminca, burgundca, moslovca itd. zasajati. Kmetski ljudje so sploh z dačami in dolgovi preobloženi. Dalje huđo upliva vvažanje vogerskih vin v deželo. In naposled so krivi tudi tisti tujci, od daleč k nam privandrani „pančerji“, ki so vino ponarejali in ga za pravo prodavali; se debelo bogatili in tako naše stare vinokupce splašili. V Mariboru je takih pričevo, da s prstom za njimi kažejo.

Toda reči se mora, da smo vinogradarji mnogo tudi sami krivi, ter ne pomislimo, da se sčasoma vse izpremeni. In tem izpremembam primerno treba obnašati se. Sedaj vse bere časnik, kar le more. Teh se poslužujejo tudi trgovci in v njih naznanjajo svoje blago. Zakaj bi prodajalci zrnja, sadja, živine, in vina tega ne posnemali? Da se po tej poti kupec najde, to nam potrjujejo skušnje in je ljudi zlasti graški list „Landbote“ na to opozoril. Tam piše namreč nek g. Walcher, posestnik v Winklern na gornjem Štajerskem nekaj, kar tudi svojim čestitim bralcem vinogradarjem v premislik priporočamo. G. Walcher namreč piše: „Vinorejcem v Slovenskih gorica, ki tožujejo, da ne morejo vina prodati, bodi rečeno, naj se spomnijo pregovora: pomagaj si sam, a Bog ti bode pomagal! Zakaj pa se slov. goriški vinorejci, kakor se nam dozdeva, zanašajo samo na kupce, kateri k njim zahajajo? Pri nas in drugod je mnogo vinopivcev, krčmarjev in zasebnikov, ki bi radi poizvedeli, kde se dobi prava, dobra, nespridena, nepokvarjena, torej ne umetno ponarejena ali Bog vedi s čim pomešana, sploh čista in zdrava vinska kapljica, ki pa ni predraga. Za takšne posestnike vinske bi radi zvedeli. Toda v 5. številki letošnjega Landbote se navaja adresa: „Weinbesitzer in Windischbücheln“. Ta adresa nikomur ne zadostuje. Nihče ne more z njo vina naročiti. Vsak želi,

preden kaj naroči, izvedeti: ime prodajalčeve, ceno vinu (če mogoče postavljenemu k zadnjeje večjeje železniškeje štaciji (Spielfeld, Pesnica, Maribor), poroštvo itd. Takšnih natančneje adres pa nisem mogel nikder najti, čeravno sem jih iskal po večih časnikih ali novinah.

Dakle, rojaki, kateri imate vina za prodati, ne bodite mudni ter naznanjajte in ponujajte svoja vina po novinah s pomočjo inseratov ali naznanil. Stroški niso znatni, posebno če se pomisli, da je tako najleži pa najhitrej najti kupca. In če je uže majhen inserat predrag, naj pa stopi več prodajalcev sosedov vkup! Toda naznanilo mora biti prav in pošteno narejeno. To pa ne velja samo vinorejcem, ampak vsem gospodarjem, ki svojim pridelkom iščejo kupecev!“

Kdor tedaj hoče kaj prodati na Kranjsko, Koroško, Gradec, gornji Štajer, ta naj da natisniti naznanilo v ljubljanskih, celovskih, graških itd. listih. In kedar najde kupca, naj mu ustrezne pošteno, pravično, kakor se za vestnega kristijana in Slovenca spodobi. Zadovoljeni kupec se bode potem večkrat tudi sam glasil.

Mah po sadunosnih drevesih.

Najprej in najbolj lahko se sadunosna drevesa mahu otrebijo, ako se s srednje močnim lugom iz lesnega pepela, v kterega se je $\frac{1}{4}$ kilo karbolne kisline na 10 litrov luga prililo, pomažejo. Tako namešana tekočina se še jednokrat k ognju pristavi in zavreje in z njo potem s pomočjo kake slamnate metle drevesa mažejo, posebno po onih prostorih, ki so z mahom poraščeni. V malih dneh odlušči se mah od drevesne skorje in do poslednje mrvice odpade. Na tako osnaženih drevesih se mah nikdar več ne pokaže pa tudi drevesu nič ne škoduje. Vrh tega pa se na tako osnaženih drevesih tudi mrčesje ne zareja.

Kako spoznati ali je voda iz kterega studenca dobra ali ne.

Da se prepričaš ali je voda iz kterega koli studenca s škodljivimi organičnimi snovmi pomešana, vzemi stekleničico, kakoršno imajo lekarniki ali apotekarji za zdravila, deni v njo košček navadnega, belega sladkorja in nalij stekleničico z vodo iz dotičnega studenca, ste-

klenico trdno začepi, da ne more zrak do vode in postavi vse na svitli prostor, da tam nekoliko dni stoji. Ako voda lepo svitla in čista ostane, je to znamenje, da je voda zdrava in da nima nič nezdravih, škodljivih snovi v sebi, ako pa postane motna in dobiva nekakošno mlečno barvo, tedaj je skoraj gotovo, da ima kakekoli fosfate in organske snovi v sebi in je nezdrava.

Kako odstavi mlada preseta.

Od načina kako se mlada praseta od maternega mleka odstavi, ni le samo nadaljnje razvijanje in rast mladičev odvisno, ampak tudi zdravje in prospanje stare svinje. Treba je tedaj gledati, da se mladičem prerano materno mleko ne odtegne, dokler so še premalo godni in vzrastli. Potem se ne smejo nikdar vsi mladiči na enkrat od matere vzeti, ampak izbrati se morajo vsakokrat največi in najkrepkejši. Tem se iz začetka daje mleka, moke in drob-ljanca itd. pa vsakokrat v mlačnem stanju. Iz prva pa je treba tudi gledati na to, ali živinčeta tudi zadosti vsaki dan hrane k sebi jemljejo. Ako se to godi, potem se jim sme mleko nekoliko bolj z vodo pomešati in jim tudi krompirja in drugih dobrokupnih pič privedati. Metuda in kisló mleko se mora previdno pokladati, ker te hrane prasetom rade drisko narejajo. Ako se pa mleko s prgo pomeša, se mleku lastnost drisko narejati odvzame.

O poroštvu in poroštenih napakah pri konjih.

Da se konjski kupci pri nakupovanju konjev prav pogosto prevarijo ali prekanijo, to se prav mnogokrat in rado zgodi.

Prevare ali prekanje pri konjski kupčiji so mnogim konjskim prodajalcem dostikrat stvar, na katero so še radi ponosni in se z njo rekel bi, radi pobahajo. Take prevare so navadne celo v takih možih, kateri imajo neko posebno občutljivost v vsem, kar se časti tiče, in katero občutljivost marsikteri teh plemenitih gospodov z življenjem plača.

Če se že posreči marsikteremu prodajalcu konjskega kupca v njegovi nevednosti in neskrbnosti o bistvu in (razseglosti) zunanjih vidljivih napak, ktere pa vrednost živinčeta znamenito zmanjšujejo, ali popolnoma na nič potegnejo, prekaniti, tako je to toliko lažje pri takih napakah, ki so od zunaj le zelo težko ali celo ne spoznati, ali pa, ki se le o določenih časih spoznati dajo in ktere celo strokovnjaki prav težko zapazijo. Take napake pa, ki se dajo prav lahko zatajiti, pa delajo konja za namenjeno službo popolnoma nesposobnega in tedaj brez vse vrednosti, in jih je treba poznati.

Da se toraj konjska kupčija takih prevar obvaruje in obrani, je postavodajstvo, kakor se bode to, pri naštevanji dotičnih oddelkov državnega zakonika določno in natanko pokazalo, vrsto napak ali poglobitnih bolezní imenovalo pri kterih, če se v določenem času (poroštení obrok) spoznajo in se primerni koraki storijo, postava od te misli postopa, da so te napake ali bolezní že o času, ko se je žival od kupca prevzela, dokler je bila še lastnina prodajalčeva, v nji biti morale. Ta postavno misel imenujemo poroštvo in napake, pri kterih postava poroštvo prevzame, poroštvéne napake ali poglobitné bolezní tudi cesarske ali patentné tadle.

Da se toraj konjski kupci škode obvarujejo, hočemo pod gornjim naslovom nekoliko sestavkov svojim čitateljem spisati in tukaj objaviti, ki imajo poglobitno ta namen, kupce s postavnimi naredbami o ti stvari, kakoršne pri nas na Avstrijskem veljajo (v drugih deželah so te naredbe zopet druge) soznaniti in jih podučiti.

Pred vsem se kaže potreba dotične paragrafe državnega zakonika od besede do besede navesti, kakor sledi:

§ 922. Če kdo katero stvar na vrednostni način drugemu prepusti (proda), prevzame poroštvo, da izrečno pogojene ali običajno pri tem namišljene lastnosti ima in da se po bistvu (sklenjenega posla) prodaje ali storjenega govora porabiti in v korist spraviti more.

§ 923. Če kdo stvari lastnosti prilaga, kterih nima in ktere so bile izrečno ali po sklenjenem poslu molčé pogojene, kdor neobičajne napake ali bolenja stvari zamolči, kdor stvar, ki je ni več ali tujo stvar za svojo izdaja, kdor po krivem trdi, da je stvar za katero odločeno porabo sposobna ali da je tudi navadnih napak ali slabosti prosta, ta mora, ako se nasprotje pokaže, za njo porok biti ali za njo dober stati.

§ 924. Ako živina v štiri in dvajsetih urah po prevzetji zboli ali pade, se namišljuje, da je žival že pred prevzetjem bolena bila.

§ 915. Ravno tista namisel velja: 1. Ako se v osmih dnevih pri svinjah ikre in pri ovcah garje ali če se pri njih v dveh mesecih metljaji na plučih in metljaji na jetrih pokažeje; 2. Ako se pri goveji živini v tridesetih dneh po prevzetji pojatnica ali tako imenovani francozi najdejo; 3. Ako se pri konjih in tovorni živini (oslih, mulah, mezigih) v petnajstih dnevih po prevzetji kužna smolika, smrkelj in naduha ali pa v tridesetih dnevih tiščavka (neumni kolar) kožna črvivost, opornost (štatljivost), jasna slepota ali mesečna slepota zapazi.

§ 926. Od te postavne namisli pa (§§ 924 in 925) more prejemnik take živine le takrat

porabo delati, ako je prodajalcu ali poroštvniku opaženo napako brž naznanil ali v njegovi nenazočnosti krajni sodnji ali strokovnjakom naznanil in stvar pregledati dal, t. j. očigled vzeti dal.

§ 927. Če pa je prejemnik to previdnost zanemaril, pristoji dokaz, da je živina že pred sklenjeno pogodbo hibna ali napačna bila. Vsakako pa stoji tudi prodajalcu dokaz odprt, da je grajana napaka še le po storjeni izročitvi nastala.

§ 930. Ako se stvari po črez t. j. kakor stojijo in ležijo brez štetja, mere in vage izročijo, prodajalec, razun v tem slučaju, da je od njega ktera po krivem napovedana ali od prejemnika pogojena lastnost manjka, za na stvari najdene napake ni odgovoren.

§ 942. Ako je pomanjkljivost, ki poroštvo povzročuje take sorte, da se ne da več odstraniti in da redno porabo stvari zaprečuje, more prevarjenec popolno razrešitev pogodbe, ako se pa to kar manjka n. p. na meri in vagi, nadomestiti dade, le ta nadomestek — v obeh slučajih pa tudi nadomestek nadaljnje škode in če je drugi del krivično ravnal, tudi izgubljeni dobiček tirjati.

§ 933. Kdor poroštvo tirjati hoče, mora svojo pravico, ako se nepremakljive reči tiče, v treh letih, ako se pa premakljive reči tiče, v šestih mesecih veljavno storiti, sicer pravica ugasne.

§ 934. Ako pri dvoje stranko obvezavnih poslih jeden del še polovice tega, kar je drugemu dal, od tega na splošni vrednosti dobil ni, daje postava oškodovanemu delu pravico pogodbo vzdigniti in stvari v prejšnji stan nazaj postaviti. Drugemu delu pa stoji naprej, posel s tem po konci vzdržati, da je pripravljen pomankanje do splošne vrednosti povrniti. Neprava razmera vrednosti se po času sklenjene pogodbe določuje.

S temi paragrafi hoče državni zakon to povedati, kar si naj lastniki živine v živinski trgovini prav dobro prevdarijo in zapomnijo. K §§ 922 in 923: Je dvojno poroštvo, postavno in pogojeno. V dveh sledečih paragrafih so primerljeji navedeni, v katerih postava poroštvo prevzame in kako dolgo trpi t. j. tam je tudi poroštvni čas ali obrok natanko naznanjen. —

Kupec si more pa tudi izgovoriti, on si more čas tudi določiti, v katerem prevzeta živina določene lastnosti in opravilno sposobnost imeti mora, in katerih napak in razvad imeti ne sme. —

Tu pa je treba, da se ta pogodba, to pogojeno ali izgovorjeno poroštvo javno, vsaj pred dvema pričema, naj bolje seveda pismeno s podpisom dveh prič med kupcem in prodajalcem sklene; kajti sicer to pogojeno ali izgovorjeno poroštvo pred sodnijo nima veljave. Ne

prejde skoro den, kterega bi živinski kupci, zlasti pa konjski, tega ne morali skusiti. — Kupec se navadno s tem zadovolji, da mu prodajalec pri sklepanji kupčije zagotavlja, da je konj zdrav, za vse službe sposoben in da on, prodajalec za vse primerljeje dober stoji ali mu je porok. — Nekoliko dni po prejemu pa opazi kupec, da konj nerad je, da ima drizko, da je kruljav, da ima jasno slepoto, da jasli grize in riga, da binca, da se ne pusti snažiti in podkovati itd. itd. Kupec s kupom ni zadovoljen, zahteva razrešitev pogodbe, v kar pa prodajalec, neče privoliti. Pride do pravde, ktero kupec izgubi, ker si ni določenih napak in razvad izgovoril, ker je opustil kupčijo pismeno ali vsaj pred pričami skleniti in po navadnem sodnijskem običaji sodnik tožnika odvrne, ker se njegov primerljeji postavnemu poroštvu po §§ 924 in 925 ne da podvreči, pogojenega ali izgovorjenega poroštva pa za navzoče napake in hude razvade ali celo ni ali pa se ne da dokazati. Tožnik mora oporekovanu živinče obdržati in vrh tega še sodnijske stroške nositi.

K §§ 924 in 925: Tukaj se, kakor rečeno, postavno poroštvo in poroštvni čas natančno določuje. § 925 določuje bolezn, pri katerih postava poroštvo prevzame, to hoče reči, da postava pravi, da so te poroštvne pomanjkljivosti, ako so bile v dostavljenem poroštvnem času spoznane, že pred časom prejema navzoče v živini, ako se prodalcu ne posreči nasprotno dokazati.

Po § 924 velja ta trditev za vsako napako, vsako razvado, naj je še tako majhna, če se le v prvih 24 urah, odkar je živina v resnično posest kupčevo prešla, spoznala in grajala. Te napake se tudi z besedo „ponočne škode“ poimenujejo, ker ima postava zaradi kratkosti posesti menitev: grajana pomanjkljivost je bila že pred prejemom v živini navzoča, če prodajalec nasprotja ne dokaže, da je napaka še le po prejemu nastala. — Ta dokaz pa bode prodajalec le v prav redkih slučajih uprnesti mogel.

Po § 926 se mora v določenem poroštvnem času tedaj pri ponočnih škodah v 24 urah, pri določenih postavnih napakah pa (§ 925) v izgovorjenem poroštvnem obroku očigled vzeti (reč se mora od strokovnjakov in od sodnijskih oseb pregledati). Ako prejemnik ta obrok zamudi, sicer svoje pravice s tem še ne izgubi, ali po § 927 more zdaj on dokaz prinesiti, da je živina že pred prejemom z napako obložena bila.

Stvar postane s tem še bolj bolj zamotana, da vsakokrat tudi prodajalcu dokaz odprt stoji, ker je napaka še le po izročitvi nastala.

(Konee prihodnjič.)

Raznoterosti.

(Železnico) iz Spielfelda v Radgono so uže premerili in bodo jeseni začeli prst pregibavati.

(Draga kobila.) V Šoštanji je na zadnjem sejmi bila mlada kobila prodana za 425 fl. Res lepi denarji. Goveja živina pa ni imela posebne cene.

(Slatine) nahajajo se jako gosto na izhodnej strani Slovenskih goric, posebno v Savniškem dolu. Iz Očeslavec so jo prodavali uže v velikih množinah. Sedaj slovi najbolj Radenska slatina. Nekaj korakov od nje pa uže za vogersko mejo našli so tudi dobro slatino; jednako v Boračevi, kamor veliko kmetских ljudij iz okolice zahaja po njo. Ko bode železnica Spielfeld-Radgonska dogotovljena, utegne se za tamošnje kraje nova doba pričeti. Bodite torej Slovenci oprezni ter ne prodajte hitro meni nič tebi nič tujim špekulantom svojih slatin, ampak gledajte, da sami topličarjem in potnikom začenjate streči in si denar sami služite. Drugače se vam bode godilo, kakor v rogački okolici, kder si tujei privandravci, čestokrat sami kridatarji, zvočljene žepe spozušijejo in polnijo, domačini pa le drobtinice pobirajo, kedar z njihovih miz ktera padne.

(Izvrsten perutninorejec) ali kokašinek je posestnik Jožef Figolič v Slov. Bistrici. V Gradci na perutninske razstavi so mu priznali za lepe kopune bronasto svetinjo.

(Mariborski tržec s perutnino) g. Jož. Robič daleč in dobro slovi, kajti celo iz Bukurešta v Rumunskem so pri njem naročili debelih kopunov in pišanec za veliki obed, koji je rumunski kralj dal cesarjeviču Rudolfu pa njegovej soprogi, nadvojvodinji Štefaniji dne 22. aprila t. l. Poslana perutnina je po železnici nad Bumdimpešto došla v Bukurešt v 72 urah. G. Jož. Robič je tudi uže v Gospodarji večkrat naznanil, da kupuje perutnino. Stanuje v Magdalenskem predmestju, Tržaškej cesti.

(Obrtnikom slovenskim) svetujemo, naj si kupijo za 20 kr. pri firmi Klein in Kováč v Ljubljani slovensko knjižico: Osnovna pravila za obrtne zadruge, zadrúžne bolniške blagajnice, zadrúžne razsodiške odbore in za pomočniške zборе. Tako bodo leži snovali obrtne zadruge (Gewerbegenossenschaften).

(Iz Dobrne) nam piše prijatelj, da ondi jako sadijo hmelj posebno Novogradski grajščak, ki je svojim delavcem velikonočni pondeljek naredil tombolo. Dne 20. t. m. zboroval je tamošnji oddelek kmetijske podružnice. Govorila sta učitelj g. Agrež in oskrbnik g. Kraner, slednji o cepljenju za kožo ter razdelil snop cepičev.

(Vinorejsko društvo) v Radgoni je sklenolo, naj vinogradarji v kratkih dnevih delavcem plačujejo 25 kr. pozneje 30 kr. in v najdaljših dnevih 35 kr.

(Konjerejsko društvo) nameravajo konjereji mariborskega okraja prositi za žrebce v Mariboru, ker oni v Račah nastavljeni so prelehki, pri sv. Lenartu preveč rabljeni, oni pri g. Grahorniku v Čirknici ne zadostujejo tolikim kobilam, licenciranega žrebca pa ima samo g. Kokolj v Cerkoveah.

(Tržno poročilo.) Zrnje povprék je nekoliko pri ceni zgubilo, samo rž je postala nekoliko dražja v Gradci. Sena so veliko na prodaj začeli ponujati in je cena tudi pada, posebno, ker vreme obeta tudi letos obilno sena. Goveja živina postala je na Dunaji dražja, izvrstna roba pridobila je po 1 fl. višjo ceno za vsaki meterski cent žive teže in velja meterski cent pri volu 61—64 fl. Hmelj velja v Zateži 155—165 fl. najlepša roba, slabejša 140—150 fl. za 50 kilo. V Mariboru velja govedina 60 kr. letetina 56, svinjetina 50 kilo, mleko frišno 12 kr. posneto 10 kr. liter, goveje maslo fl. 1.10, žmavec 70 kr., špeh sveži 50 kr., povojeni 70 kr., surovo maslo (puter) 95 kr. kilo, jajce 2 kr. vsako, seno 2 fl. 60 kr., slama škopna 2 fl. 10 kr., za steljo 1 fl. 60 kr. novi cent.

Sejmi. 25. aprila Obrajna, sv. Jurij na Savnici, sv. Juri pod Tabrom, Vozenica, 26. aprila Kozje, Orešje pri Brežicah, 28. aprila Dol. sv. Lenart v Slov. goricah, Središče, 30. aprila Sevnica ob Savi, 1. maja sv. Barbara v Halozah, Celje, Trije kralji v Slov. gor., Hajdina, Muta, Ljubno, Lipnica, sv. Filip, Radgona, Trbovlje, Veržej, Velenje, 3. maja sv. Križ na Murskem polju, Loka, Ptujška gora, Schwanberg, Selnica ob Dravi, 4. maja sv. Trojica v Slov. gor., Svitina, 5. maja Apače, nemški sv. Florijan, sv. Jurij pri Celji, Maribor, Smarje, Gornji grad, Straden, Videm, Slov. Bistrica.

Tržna cena preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmon		Oves		Turšica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	7	80	5	60	5	15	3	—	4	60	5	20	4	80
Ptuj	7	20	5	50	5	25	3	10	4	60	4	80	4	70
Celje	7	20	5	20	4	20	3	—	5	30	5	60	6	50
Gradec	8	19	6	13	5	52	3	75	6	80	4	70	5	20
Ljubljana	8	35	6	40	5	50	3	15	5	55	4	30	3	67
Celovec	7	35	6	40	5	40	3	—	4	50	5	—	5	—
Dunaj	10	20	8	85	8	40	7	45	7	—	8	85	6	50
Pešt	10	25	8	60	8	10	7	30	6	50	6	82	6	30